

Rijksdienst Caribisch Nederland
OCW

NEDERLANDS

WHAT'S NEW ...

IN CARIBISCH NEDERLANDS ONDERWIJS

8

Juni/juli 2017
Nummer 8

INHOUDSOPGAVE

2	Colofon	6	Hoe teacher Dani haar leerlingen enthousiast kreeg voor lezen ...	12	Tweede Onderwijsagenda Caribisch Nederland
3	Voorwoord Nolly Oleana	8	Bouwen aan je eigen school	14	Impressies van Brede school Papa Cornes in de nieuwe huisvesting
3	Workshop Nederlands als vreemde taal op Sint Eustatius en Saba	9	Even voorstellen Marc Vermeeren	16	De Raad van Kinderen houdt organisaties een spiegel voor
4	Interview Studiereis naar Nederland levert veel op	10	Kort nieuws -Procedure aanstelling nieuwe leerkrachten uit de regio -Nieuws over onderwijs-huisvesting	17	Een dag met ... Violet Duggins-Gumbs
5	Column The Leader in me	11	Kort nieuws -Meer nieuws over onderwijshuisvesting -mbo studenten SGB op trianing in Colombia		

Dit magazine is een uitgave van RCN/OCW en heeft tot doel om:

- achtergrondinformatie over onderwijsontwikkelingen te bieden aan onderwijs-professionals in Caribisch Nederland en
- de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de eilanden te stimuleren.

Redactie: Gijs van den Heuvel en Elaine Marchena (eindredactie)

Column: Martin van den Oetelaar

Fotografie: Malachy Malagee, Staysly Soilo, Gijs van den Heuvel/Bonned/Haafkes, Shurandy Thode, SGB, Elaine Marchena en Dwayne Lindo

Ontwerp en lay-out: I-Design, Ivonne Zegveld

Drukwerk: Print 2000

Wilt u reageren op de inhoud van dit blad of heeft u suggesties of bijdragen voor een volgende editie? Neem contact op met Elaine Marchena: elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Deadline voor de volgende editie: 13 oktober 2017

IN DE VOLGENDE EDITIE VAN 'WHAT'S NEW'

- Nieuwe initiatieven bij Saba Reach Foundation
- Voortgang Raden van Kinderen op Bonaire, Saba en Sint Eustatius

En meer!

COLOFON

Bij het lezen van deze editie zijn de meesten van u net klaar met de afronding van het schooljaar 16/17. Weer een schooljaar waar u trots op terug kunt kijken. In deze editie brengen we u zoals gebruikelijk een selectie van initiatieven waar in de afgelopen maanden aan is gewerkt in het Caribisch Nederlandse onderwijs.

Zo is er op het gebied van onderwijshuisvesting met name op Bonaire behoorlijk wat bereikt (zie "Kort Nieuws"). Met de komst van de nieuwe RVB-projectmanager Marc Vermeeren voor de bovenwinden verwachten we in komende edities ook op de andere twee CN-eilanden weer nieuwe mijlpalen te kunnen bereiken.

In dit blad stelt hij zich aan u voor. Namens RCN/OCW heet ik Marc van harte welkom en wens hem veel succes toe in zijn nieuwe werkomgeving.

Verder wil ik graag stilstaan bij de verslaglegging van twee inspirerende initiatieven: de geslaagde studiereis van Liseo Boneriano studenten (pag. 2-3) en het leesproject van teacher Dani op Saba (pagina 8-9).

Dit magazine biedt, zoals altijd, slechts een kleine selectie van alles dat er op de eilanden gebeurt op onderwijsgebied. Langs deze weg dank ik iedereen die zich in de afgelopen periode heeft ingezet voor het onderwijs in CN.

"Ik wens u allen alvast een hele fijne, welverdiende zomervakantie toe!"

VOORWOORD

Workshop Nederlands als vreemde taal op Sint Eustatius en Saba

Op Sint Eustatius en aansluitend op Saba is onlangs een workshop Nederlands als vreemde taal (nvt) verzorgd door de Taalunie. Deelnemers waren alle leerkrachten - basis- en voortgezet onderwijs - die Nederlands doceren. Doel van de workshop was om vragen en behoeften te inventariseren voor wat betreft het nvt onderwijs.

Aansluitend aan de workshop zijn er klassenbezoeken geweest. Aan de hand van de bevindingen uit deze bezoeken en de input van de docenten tijdens de workshops, bekijken het ministerie van OCW (Onderwijs, Wetenschap en Cultuur) en de Taalunie wat nog nodig is om het nvt onderwijs op Sint Eustatius en Saba maximaal succesvol te laten zijn.

Als onderdeel van de overstap naar het Engels als instructietaal in het onderwijs is er gedegen aandacht voor het Nederlands, dat de status heeft van "sterke vreemde taal". De eilanden zijn per slot van rekening onderdeel van het Koninkrijk Nederland en er vertrekt jaarlijks een groep leerlingen naar Europees Nederland voor een vervolgopleiding. Uitgangspunt van de transitie naar het Engels als instructietaal is dat deze overstap niet ten koste mag gaan van een goede beheersing van het Nederlands. In de afgelopen drie jaren is, in opdracht van OCW, in samenwerking met de Taalunie nvt materiaal ontwikkeld voor groep 5 tot en met 8 van het basisonderwijs en voor de leerjaren 1 en 2 van het voortgezet onderwijs.

Op Sint Eustatius is momenteel een lokale werkgroep bezig met de samenstelling van nvt materiaal voor de allerjongste leerlingen.

Selectie van het nvt materiaal 'Nederlands onder de Zon', dat in samenwerking met de Taalunie is ontwikkeld

“NEDERLAND: DRUK,
GROOTSCHALIG EN KOUD.”

STUDIHEREIS NAAR NEDERLAND LEVERT VEEL OP

De Scholengemeenschap Bonaire (SGB) organiseert al sinds 2008 deze studiereizen. De aankomende studenten bezochten studie-steden verspreid over Nederland: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Leiden en Utrecht in de Randstad. Maar ook Enschede, Wageningen, Eindhoven en Groningen. “Ieder jaar zijn er leerlingen die nog nooit in Nederland zijn geweest, voor hen is het een eerste indruk van de plaats waar ze vier tot zes jaar van hun leven zullen doorbrengen”, zegt coördinerend docent Marcel Peijs.

Verhelderend

De reis komt niet zomaar tot stand. De leerlingen organiseren allerlei activiteiten voor fondsenwerving, waarmee de helft wordt bekostigd. Dat betekent onder andere auto's wassen, een speurtocht organiseren en een loterij. De school betaalt alleen de begeleiding, de ouders springen bij voor de rest.

De reacties bevestigen dat dit soort reizen nuttig zijn, concludeert Peijs op basis van de evaluaties: “85 procent vond de reis verhelderend en 75 procent is door de studiereis op andere ideeën gebracht.” Sommigen zijn wel gaan twijfelen of ze wel in Nederland willen studeren.

Ze liepen er carnaval op Bonaire voor mis: 37 leerlingen uit havo-4 en vwo-5 van Liseo Boneriano (Scholengemeenschap Bonaire) namen op 17 februari het vliegtuig naar Nederland. Daar konden ze twee weken lang kennis maken met het land en vooral zien en ervaren wat studeren in Nederland inhoudt. De reis was een voorbereiding op de studiekeuze die ze volgend schooljaar moeten maken.

“TIJDENS DE STUDIHEREIS
WORDT HET CONTRAST TUSSEN
BONAIRE EN NEDERLAND
DAADWERKELIJK ERVAREN.”

Studentenleven

Tijdens het verblijf in Nederland wordt ook het studentenleven alvast een beetje ervaren. De leerlingen moeten zelf boodschappen doen, koken, opruimen en moeten leren te reizen met het openbaar vervoer. Het is sowieso nuttig dat de leerlingen eens met eigen ogen de grote collegezalen zien, de enorme kantines en de sportcomplexen, vindt Peijs. “Tijdens de studiereis wordt het contrast tussen Bonaire en Nederland, en op school zitten op het Liseo Boneriano met 250 leerlingen of studeren aan een hogeschool/universiteit met duizenden studenten daadwerkelijk ervaren.”

De reis is elk jaar weer een hele organisatie, ook financieel. Daarom is Peijs nu al bezig met volgend jaar. Hij hoopt bovendien op een beetje sponsoring: “Graag willen wij DUO benaderen om voor de hele groep OV-kaarten te doneren, zodat wij tijdens de studiereis gratis met het OV naar de scholen en universiteiten kunnen reizen. ■

“85 procent vond de reis verhelderend en 75 procent is door de studiereis op andere ideeën gebracht.”

THE LEADER IN ME

Scheurkalenders staan er vol mee: uitspraken van beroemde mensen. Oosterse filosofen zoals Confucius doen het bijvoorbeeld heel goed: “Een mens heeft twee oren en één mond om twee keer zoveel te luisteren dan te praten.”. Ook mensen die we geniaal en buitengewoon intelligent achten, zoals Einstein, zijn populair: “Het leven is als het berijden van een fiets. Om je evenwicht te houden, moet je in beweging blijven.” Bij de sporters staat Johan Cruijff op eenzame hoogte: “Er is maar één moment dat je op tijd kunt komen. Ben je er niet, dan ben je óf te vroeg, óf te laat.”. En laten we Forrest Gump (gespeeld door Tom Hanks) niet vergeten: “My mom always said life was like a box of chocolates. You never know what you’re gonna get.”. Tja, zo lust ik er nog wel eentje zou ik bijna zeggen.

Persoonlijk lukt het mij dus niet zo goed om dit soort wijsheden te onthouden. Maar er is er eentje die ik zeer bruikbaar vind. Hij komt van Stephen Covey, de schrijver van ‘De zeven eigenschappen van effectief leiderschap’, uit 1989 (!) alweer. Covey onderscheidt aan de ene kant proactieve mensen, die richten zich vooral op de zaken waar ze verantwoordelijk voor zijn, die binnen de cirkel van hun invloed liggen. Reactieve mensen daarentegen richten zich vooral op hun cirkel van betrokkenheid, zoals de zwakheden van anderen of de problemen in hun omgeving. In onze omgeving zou dat bijvoorbeeld een discussie kunnen zijn over het ministerie, of de politiek,

of collega’s dan wel ouders. Covey heeft me geleerd op mijn stem- en taalgebruik te letten: “Ga je harder en opgewonden praten, of maak je anderen verwijten, dan zit je waarschijnlijk in je cirkel van betrokkenheid.” Zaken waar je wel iets van vindt maar waar je weinig invloed op hebt, ze vreten energie maar leveren niet veel op.

In teamverband is dit model goed te gebruiken om de onderlinge gesprekken weer eens tegen het licht te houden. En mocht het nodig zijn, om te buigen naar eigen gedrag en eigen verantwoordelijkheden.

Wist u overigens dat meer dan 3.000 scholen in 50 landen het gedachtegoed van Covey bij hun leerlingen toepassen? Het heet ‘The leader in me’ en is gebaseerd op het idee dat elk kind een leider kan zijn. Het programma leert leiderschap en levensvaardigheden aan studenten en creëert een cultuur van gezamenlijke verantwoordelijkheid (www.theleaderinme.org). ■

COLUMN

MARTIN VAN DEN OETELAAR
BESTUURSCOACH PO

HOE TEACHER DANI HAAR LEERLINGEN ENTHOUSIAST KREEG VOOR LEZEN ...

Dat lezen essentieel is voor succesvol onderwijs staat buiten kijf. Maar bereiken dat je leerlingen meer gaan lezen is een van de grootste uitdagingen waar docenten voor staan. Groep 4 docente Danielle Sykes (teacher Dani) van de Sacred Heart School op Saba slaagde er in om haar leerlingen met plezier aan het lezen te krijgen. Hoe zij dit aanpakte, leest u in dit interview.

“Mijn doel was om de leerlingen te motiveren om te lezen en beter te scoren op begrijpend lezen”, zegt teacher Dani, die zelf uit Canada komt en de master studie “Early language and literacy” afrondde. “Dus ik zocht naar manieren om het lezen leuker en spannender te maken.” Toen zij bij de Sacred Heart School begon waren er nog niet veel boeken in de klas. Daarom heeft zij zelf boeken van uiteenlopende leesniveaus aangeschaft om met de kinderen te gaan lezen. Boeken waar de kinderen volgens haar enthousiast over zouden zijn: non-fictie, chapter book series¹ en leuke pocketboeken. “Ik stond er van te kijken hoeveel kinderboeken ik in Canada voor weinig geld kon kopen”, merkt zij op ze terwijl wij een brede collectie leuke paperbacks bekijken. “In het begin las ik voor aan

de klas”, vertelt ze. “Maar ik stopte dan ergens midden in het verhaal, waardoor de kinderen nieuwsgierig werden naar de afloop. Ik spoorde ze vervolgens aan om de rest van het verhaal zelf te gaan lezen ...” Teacher Dani maakte aantrekkelijke, roulerende displays in haar klas, waar ze maandelijks nieuwe boeken aan toe voegt. “Want kinderen kijken vooral naar de kaft, dus door de boeken te zien, werden ze nieuwsgierig naar de inhoud.”

Anchor charts, leeslogboeken en ponskaarten

Belangrijke hulpmiddelen om haar doel mee te bereiken, waren de anchor charts² aan de muren van haar klas, over verschillende onderwerpen maar vooral over diverse aspecten van lezen. Twee andere middelen die zij inzette, zijn de leeslogboeken en de ponskaarten, voor iedere individuele leerling. Voor de leeslogboeken mogen de leerlingen zelfgekozen leesmateriaal mee naar huis nemen. De opdracht is om daar dagelijks minstens 15 tot 20 minuten uit te lezen. De leerlingen houden zelf in de logboeken bij wat ze allemaal gelezen hebben. De logboeken moeten aan het eind van de week door de ouders ondertekend worden. “En ik kan je vertellen dat kinderen die zich niet houden aan de opdracht wel iets uit te leggen hebben”, zegt zij en kijkt quasi streng. De voortgang wordt per leerling bijgehouden op een ponskaart. Dani legt uit dat een volle ponskaart na

¹ Red.: verhalenboeken voor kinderen met meer tekst dan plaatjes

² Anchor charts zijn posters, die door leerkrachten worden gemaakt om leerlingen op een visuele manier te herinneren aan gestelde doelen en strategieën of in de klas behandelde concepten.

zo weken lezen wordt beloond met een leescertificaat en dat volle ponskaarten op het bord worden gehangen. Zij wijst naar een van de anchor charts waarop staat. “Hoe meer je leest, hoe meer je weet. En hoe meer je leert, hoe meer je van de wereld zult zien” (Dr. Seuss). Op de anchor chart zijn foto’s bevestigd van stralende, trotse kinderen met hun leescertificaat.

Teacher Dani vond het in het begin best moeilijk om de kinderen in de klas aan het lezen te krijgen. Daarom introduceerde zij in 2016 het ‘reading buddies’ (red.: leesmaatjes) programma, in samenwerking met de kleuterschool. Iedere leerling werd gekoppeld aan een kleuter-leesmaatje. De kinderen kregen de opdracht om een boek uit te zoeken en op een rustig plekje aan hun leesmaatje voor te lezen. Het resultaat overtrof haar verwachtingen: “het was opvallend hoe de kinderen hun verantwoordelijkheid namen en hoe zorgzaam en empatisch ze omgingen met de taak om hun leesmaatje van de verhalen in de boeken te laten meegenieten”, zegt ze met een grote glimlach.

De belangrijkste ‘trucs’

“Er zijn veel dingen waar kinderen enthousiast over zijn”, zegt Dani. “Het draait allemaal om goed gebruik maken van het enthousiasme van de leerlingen en de lessen zo leuk en spannend mogelijk maken.” Haar belangrijkste ‘trucs’: “visualiseer dingen, bouw een beloning in, gebruik de kracht van herhaling en investeer in de juiste materialen: jongetjes zijn meer geïnteresseerd in non-fictie, bijvoorbeeld over dinosaurussen (ze pakt een mooi geïllustreerd, gebonden boek op). En de “enge boeken” zoals Goose bumps³, zijn een absolute hit bij alle kinderen.”

De leerlingen blijken zich ook sterk betrokken te voelen bij sociale onderwerpen, zoals kinderrechten en gelijke rechten. De klas behandelde recent het verhaal van dr. Martin Luther King. En zij lazen een boek over Malala⁴, over het universele recht op onderwijs. “We stonden stil bij de kracht die van een individuele persoon kan uitgaan om de wereld te helpen veranderen. Door middel van onderwijs, maar vooral door te lezen, realiseren kinderen zich dat ieder van hen in staat is om het verschil te maken”, aldus Dani. ■

³ Goose bumps is een populaire Amerikaanse serie grappige ‘enge’ boeken voor kinderen.

⁴ Malala is een Pakistaanse activiste voor vrouwenonderwijs en de jongste Nobelprijswinnaar (voor vrede) tot nu toe.

“Waar het om draait, is goed gebruik maken van het enthousiasme van de leerlingen en de lessen zo leuk en spannend mogelijk maken.”

BOUWEN AAN JE EIGEN SCHOOL

In december zijn de oude gymzalen van Scholengemeenschap Bonaire (SGB) gesloopt. Die waren dringend aan vervanging toe; de sloop werd gevierd als het begin van de nieuwbouw bij SGB.

De eerste dag van de stage. Rechts docent Martijn Baptiste.

“JE ALS WERKNEMER GEDRAGEN IS ANDERS DAN OP SCHOOL.”

De school vangt met de bouw twee vliegen in een klap. Niet alleen komen er nieuwe, moderne gymzalen, daarmee worden ook stageplaatsen gecreëerd. Vier mbo-studenten lopen stage bij de bouwcombinatie Bonned-Haafkes die het werk uitvoert. Op die manier gaan de studenten van de afdeling Timmeren zelf meebouwen aan de gymzalen als onderdeel van hun studie.

was een voorwaarde bij de aanbesteding. Het is natuurlijk heel leuk dat leerlingen meebouwen aan hun eigen school.” Voor drie studenten is het de eerste (snuffel)stage van drie maanden, de vierde doet zijn tweede stage. “Die krijgt iets meer verantwoordelijkheden.”

Voor het mbo van SGB is het vinden van stageplekken bij door ROA CN (Raad Onderwijs Arbeidsmarkt Caribisch Nederland) erkende leerbedrijven op Bonaire lastig. Daar zijn er te weinig van. “Voor de opleiding Timmer niveau 2 en niveau 3 is dat hier vrij complex. Daar zitten onderdelen in die veel aannemers hier niet kunnen uitvoeren. Het is heel moeilijk geschikte bedrijven te vinden.” Bedrijven en de overheid zouden daarbij ook meer hun maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten tonen, vindt Baptiste.

Je als werknemer gedragen

De studenten, onder wie een meisje, vinden het bijzonder dat ze aan hun eigen school kunnen werken. Maar ze zijn vooral enthousiast over hun stage. Ze kunnen nu dingen doen, zoals betonstorten, die ze in de klas nooit kunnen simuleren, zegt Baptiste. Ook belangrijk is het om een goede werkhouding te leren, dat je op tijd moet zijn en je pauzes op tijd moet nemen. “Je als werknemer gedragen is anders dan op school.”

Ze begonnen op hun eerste dag met het maken van de bekistingen voor de fundering. Ze zijn ambitieus, zo blijkt. Diego, die zijn tweede stage loopt, en Raviënne willen graag architect worden. Ook Rui wil doorstuderen, alleen Benjamin wil na zijn opleiding direct aan het werk en hoopt zo iets voor Bonaire te kunnen betekenen. ■

Twee stagairs (met witte helmen) aan de slag met het storten van de fundering

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Begeleidend docent bouwtechniek Martijn Baptiste: “Dankzij de medewerking van Simone van Hengstum van het Rijksvastgoedbedrijf is in het bestek opgenomen dat een aantal studenten stage moest lopen op het bouwterrein. Dat

EVEN

VOORSTELLEN ...

“VET!” DAT WAS MIJN EERSTE REACTIE TOEN IK GEVRAAGD WERD OF IK BESCHIKBAAR WAS OM VOOR OCW IN OPDRACHT VAN HET RIJKSVASTGOEDBEDRIJF ONDERWIJSHUISVESTINGSPROJECTEN TE GAAN MANAGEN IN CARIBISCH NEDERLAND. DE PROJECTEN DIE OP DIT MOMENT OP SINT EUSTATIUS EN SABA WORDEN GEREALISEERD, PASSEN NAMELIJK PRIMA BIJ MIJN PERSOONLIJKE DRIVE OM EEN BIJDRAGE TE LEVEREN AAN DE ONTWIKKELING VAN MENSEN. GOED ONDERWIJS VORMT DAARVOOR NAAR MIJN MENING EEN BELANGRIJKE BASIS.

“Ik heb er veel zin in om samen met de gebruikers van de scholen, de openbare lichamen en de betrokken adviseurs en de aannemers te gaan werken aan de beste scholen voor Sint Eustatius en Saba!”

Bij goed onderwijs horen vanzelfsprekend ook goede onderwijsvoorzieningen. Gebouwen die de leerlingen inspireren en uitdagen waar nodig, maar die tegelijkertijd ook bijdragen aan een goede concentratie op momenten waarop dat gewenst is. Kleur- en materiaalgebruik kunnen daar in belangrijke mate aan bijdragen, maar ook zaken als verlichting, akoestiek en luchtbehandeling. Gebouwen die bovendien niet alleen mooi en aangenaam zijn bij oplevering, maar die ook in de toekomst tegen betaalbare lasten, door lokale bedrijven onderhouden kunnen worden. Dat vraagt om slimme keuzes qua toe te passen technieken en materialen. Ik zie het als uitdaging om voornoemde zaken in “mijn” projecten hand in hand te laten gaan.

Schoolhuisvestingsprojecten waarvoor ik verantwoordelijk ben, zijn onder andere de Seventh Day Adventist School en de Gwendoline van Puttschool op Sint Eustatius en de Sacred Heart School en de Saba Comprehensive School op Saba. Op Saba wordt daarnaast ook de nieuwbouw voor de Daycare en Kindergarten gerealiseerd. Ik ben er van overtuigd dat we er in slagen om met de verschillende teams van adviseurs die aan de projecten werken gebouwen op te gaan leveren die net zo mooi zijn als de onlangs opgeleverde scholen op Sint Eustatius en Bonaire.

Nog even over mijn achtergrond: Na afronding van het voortgezet onderwijs heb ik bouweconomie gestudeerd. Een opleiding waarin (financieel) projectmanagement en de creativiteit van ontwerpen samenkomt. Inmiddels ben ik zo’n 20 jaar als projectmanager werkzaam bij verschillende ingenieursbureaus en de Rijksoverheid, waarvan ik de laatste ruim 10 jaar uitsluitend maatschappelijk vastgoed projecten heb begeleid. Gedurende die jaren heb ik bagage opgedaan die me bij het realiseren van de projecten op Sint Eustatius en Saba prima van pas gaat komen. Ik heb er veel zin in om samen met de gebruikers van de scholen, de openbare lichamen en de betrokken adviseurs en de aannemers van de gebouwen te gaan werken aan de beste scholen voor Sint Eustatius en Saba!

PROCEDURE BIJ AANSTELLING NIEUWE LEERKRACHTEN UIT DE REGIO

In de afgelopen jaren is gebleken dat het bij solliciterende leerkrachten uit de regio niet altijd duidelijk is of de persoon in kwestie ook bevoegd is conform de Nederlandse bevoegdheidseisen.

Reden waarom (RCN)OCW de schoolbesturen verzoekt om de diploma's van sollicitanten die geen bevoegdheid hebben behaald in Nederland of een door NVAO¹ erkende onderwijsinstantie te laten waarderen. Dit moet gebeuren alvorens de sollicitatieprocedure af te ronden.

Afspraak is dat de schoolbesturen de diploma's van de desbetreffende sollicitant naar RCN/OCW sturen, voor toetsing door Nuffic². Aan de hand van de waardering door Nuffic² kan het schoolbestuur besluiten om de persoon in kwestie wel of niet in dienst te nemen.

In geval een sollicitant een positieve waardering krijgt, dan wordt het proces opgestart ter verkrijging van een bevoegdheidsverklaring voor de betreffende sollicitant. Schoolbesturen die sollicitanten met een negatieve waardering toch in dienst willen nemen, dienen hiervoor dispensatie aan te vragen bij de onderwijsinspectie.

¹ Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie

² Nuffic is de organisatie voor internationalisering in onderwijs, die ook internationale opleidingen en diploma's waardeert.

NU OOK STUDEREN IN CANADA MOGELIJK MET STUDIEFINANCIERING BES

Met ingang van schooljaar 2017-2018 kan ook studiefinanciering BES worden aangevraagd voor een vervolgopleiding in Canada. Hiervoor gelden dezelfde maandbedragen als voor studeren in de VS. Studerenden in CN kunnen nu dus studiefinanciering BES aanvragen voor een vervolgopleiding in Nederland, de Caribische regio (inclusief de voormalige Nederlandse Antillen), de VS of Canada.

Kijk voor meer informatie
over de voorwaarden en
aanvraagprocedure
op de website:

www.rijksdienstcn.com/studiefinanciering

HOOGSTE PUNT SAN LUIS BERTRAN SCHOOL BEREIKT

Op 25 april plaatsten Juf Jane Lo-A-Njoe en juf Tica Koeks een vlag op het hoogste punt van de San Luis Bertran School in Rincon, Bonaire. Het schoolcomplex bestaat uit vijf gebouwen, die zeer ingrijpend worden gerenoveerd.

UITBREIDING LISEO BONERIANO VAN START

Op 26 april is de uitvoering van het bouwproject "Uitbreiding Liseo Boneriano" in de Bonaireaanse wijk Hato officieel in gang gezet. Het bestaande schoolcomplex aan de Kaya Amsterdam, Bonaire, bestaat nu uit twee bouwdelen met een plein. Dat wordt nu uitgebreid met nog eens twee bouwdelen en een overdekt binnengebied. Naar verwachting kunnen met ingang van het schooljaar 2018-2019 alle leerjaren van de MAVO, HAVO en VWO bij elkaar op deze locatie worden ondergebracht. De secties vmbo, mbo en PrO van de Scholen Gemeenschap Bonaire blijven gehuisvest op de Kaya Korona.

HERBOUW GYMNZALEN SGB BEREIKT HOOGSTE PUNT

Op 28 april werd het hoogste punt bereikt bij de herbouw van de gymzalen van Scholengemeenschap Bonaire (SGB) aan de Kaya Frater Odulfinus.

MBO-STUDENTEN SGB OP TRAINING IN COLOMBIA

In mei 2017 zijn 6 SGB-studenten van de mbo timmeropleiding naar Sena, Colombia gereisd. Zij volgden daar de training Drywall and plastering (lichte scheidingswanden van gips, op verschillende manieren toe te passen). Het was een intensief programma met een mix van theorie en praktijk en sociale activiteiten met de Colombiaanse medestudenten.

De deelnemers hebben de reis grotendeels zelf bij elkaar getimmerd. Zij hebben in eigen tijd en tijdens de praktijkuren op school voor een basisschool buitenmeubilair gemaakt en geplaatst. De studenten werden tijdens de reis begeleid door docent Techniek Martijn Baptiste van de SGB en werkmeester Isandro Wanga van BonNed contractors/Bonaire Bouw management.

De training werd georganiseerd door Skills Netherlands Caribbean (SNC), Skills Colombia en haar opleidingsinstituut Sena. Doelstelling van de stichting SNC is om de studenten in hun beroepsvaardigheden te ondersteunen en hun beroepstrots te stimuleren.

³De stichting Skills Netherlands Caribbean stimuleert deelname van mbo-studenten uit Caribisch Nederland aan lokale, regionale en internationale vakwedstrijden.

TWEEDE ONDERWIJSAGENDA CARIBISCH NEDERLAND

De onderwijsagenda 2016 heeft als doel om in het belang van de leerlingen de kwaliteit van het onderwijs in Caribisch Nederland verder te verbeteren. Wat staat er in de tweede Onderwijsagenda, hoe is deze agenda tot stand gekomen, wie hebben eraan bijgedragen en wat betekent deze agenda voor de leerlingen in Caribisch Nederland?

Waarom is er een tweede Onderwijsagenda Caribisch Nederland?

In 2011 hebben de scholen van Bonaire, Saba en Sint Eustatius samen met de openbare lichamen en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een eerste onderwijsagenda "Samen werken aan kwaliteit" 2011 – 2016 vastgesteld. Daarin hebben zij afspraken gemaakt voor beter onderwijs.

Sindsdien heeft het onderwijs zich op diverse onderdelen positief ontwikkeld. Bijna alle scholen hebben basiskwaliteit behaald. De kennis en vaardigheden van de school-

besturen en de schoolleiders zijn versterkt. Het lesmateriaal op de scholen is verbeterd en er is veel aandacht besteed aan het taalonderwijs. Veel schoolgebouwen zijn gerenoveerd of vernieuwd. Daarnaast is er nu op elk eiland een expertisecentrum onderwijszorg dat de scholen helpt om leerlingen die dat nodig hebben te begeleiden.

Ook zijn er Sociale Kantrajecten ingevoerd om jongeren van 18-24 jaar een opleiding of training te bieden zodat zij een baan kunnen krijgen of een vervolgonderwijs kunnen gaan volgen. Op Sint Eustatius en Saba is het beroepsonderwijs opgezet (MBO 1 en 2). Verder is de Raad Onderwijs en Arbeidsmarkt opge-

richt die helpt om het onderwijs beter aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt op de eilanden en in de Caribische regio.

Er is dus veel gebeurd. Maar om te bereiken dat het onderwijs in 2020 minimaal voldoet aan de kwaliteit van Europees-Nederlandse maatstaven, werken alle betrokken partijen verder aan het verbeteren van het onderwijs. De tweede Onderwijsagenda "Samen werken aan de volgende stap" 2017 – 2020 vormt hiervoor de leidraad.

Hoe is de tweede Onderwijsagenda tot stand gekomen?

De afdeling OCW van de Rijksdienst Caribisch Nederland heeft meerdere bijeenkomsten op de eilanden georganiseerd. Er is gesproken met de scholen en de andere bij het onderwijs betrokken instellingen hoe zij zelf het onderwijs verder kunnen verbeteren. Het accent ligt daarbij dus op het eigenaarschap van de betrokken partijen. Het ministerie van OCW doet daarom een stap terug. Natuurlijk is de situatie niet op elk eiland hetzelfde, daarom is er per eiland bekeken welke activiteiten uitgevoerd kunnen worden om het onderwijs verder te verbeteren. Deze activiteiten zijn vastgelegd in de eiland specifieke onderdelen van de tweede Onderwijsagenda.

Wat staat er in de tweede Onderwijsagenda? Wat betekent deze agenda nu precies voor de leerlingen in Caribisch Nederland?

De tweede Onderwijsagenda heeft als doel de onderwijskwaliteit nog verder omhoog te brengen door verder te werken aan de prioriteiten die ook in de eerste onderwijsagenda zijn gesteld:

- schoolbestuurders, schoolleiders en leraren blijven leren om hun taken goed uit te kunnen voeren.
- leerlingen krijgen onderwijs op een school waarvan het bestuur steeds beter in staat is om de financiën goed te beheren. Dit houdt in dat de schoolbesturen in staat zijn goede keuzes te maken over hoe, waarvoor en wanneer gelden worden ingezet.
- leerlingen beheersen de in de les gebruikte talen goed. Hierdoor zijn zij beter voorbereid op een vervolgopleiding of op een baan.
- leerlingen die dat nodig hebben, krijgen de ondersteuning en begeleiding in het onderwijs dat bij hen past.
- leerlingen krijgen voldoende kennis en vaardigheden mee om goed voorbereid te zijn op vervolgonderwijs of op een baan.

- leerlingen krijgen succesvol onderwijs en dat kan alleen als de randvoorwaarden verder worden verbeterd. Dat houdt in:
 - de schoolgebouwen worden verder geschikt gemaakt;
 - betere registratie en aanpak van schoolverzuim en schooluitval (handhaving van de leerplicht);
 - heldere afspraken over (de uitvoering van de) arbeidsvoorwaarden voor het onderwijspersoneel;
 - meer en nauwe samenwerking van de scholen met instellingen op het gebied van zorg, jeugd, kinderopvang en de arbeidsmarkt.

Natuurlijk is de situatie niet op elk eiland hetzelfde. Daarom is per eiland bekeken welke activiteiten nodig zijn om het onderwijs verder te verbeteren

IMPRESSIES VAN BREDE SCHOOL PAPA CORNES IN DE NIEUWE HUISVESTING

De Brede School Papa Cornes is ondertussen al ruim een jaar gehuisvest in het nieuwe schoolcomplex in de wijk Nort Saliña op Bonaire. Een goed moment om samen met directeur Patricia Angela stil te staan bij de ervaringen in het nieuwe onderkomen.

“De verhuizing naar het nieuwe schoolcomplex betekende voor onze school een enorme stap voorwaarts”, zegt Patricia. “We zitten hier in een prachtige omgeving, midden in de natuur, met uitzicht op de bergen, de stad en binnenkomende schepen.” Maar het grootste pluspunt van de nieuwe behuizing is wel de air conditioning in alle schoolruimtes: “Doordat we in het vorige gebouw geen airco hadden, stonden alle ramen open. Met als gevolg veel storende buitengeluiden, want wij zaten aan een drukke weg. De klaslokalen zijn nu niet alleen heerlijk koel. Ze vormen een oase van rust, vergeleken met de oude situatie en we zijn nu ook bevrijd van al het stof, dat de lokalen binnen woei.”

Technische snufjes

De nieuwe schoolhuisvesting heeft een positief effect op de leerlingen: ze zijn geconcentreerder en de sfeer is positief. De kleinere kinderen genieten tijdens de pauzes van de nieuwe speelplaatsfaciliteiten, zoals het klimrek in de vorm van een schip en de nieuwe fietsjes. Van de bibliotheek wordt veel gebruik gemaakt.

Een zeer gewaardeerde aanwinst is het geluidssysteem, met ingebouwde speakers in alle ruimtes. “Voor belangrijke mededelingen of de aankondiging van schoolbrede activiteiten hoeven we nu alleen in de microfoon te spreken om alle docenten direct te bereiken.” In alle groepslokalen bevinden zich digiborden. “Door dit soort nieuwe technische snufjes is er zoveel meer mogelijk”, zegt Patricia en

ze vertelt over een filmavond die recent georganiseerd kon worden met gebruik van de digiborden. “Dit werkt motiverend en inspirerend, voor iedereen.”

Stap voor stap

De school heeft inmiddels de meeste faciliteiten op orde en in gebruik. De volgende stap, waar ze nog middenin zitten, is de aankleding van de gebouwen. Zo zijn er gordijnen nodig vanwege de invallende zon, er moeten groenvoorzieningen worden aangelegd en de speelplaatsen moeten voor de veiligheid van de kinderen worden verhard. “Vanwege de kosten pakken we de aankleding stap voor stap op”, vertelt Patricia. De school organiseerde recent een inzamelingsactie, om een grote speeltuin te kunnen aanschaffen voor de groepen 3, 4 en 5 en zo er staan er meer fundraising activiteiten in de pijplijn.

Plannen en wensen

Welke plannen en wensen heeft de school nog? Patricia vertelt dat de school nu gaat toewerken naar de daadwerkelijke invulling van het brede school concept. “We bekijken momenteel met de Stichting Universo of de samenwerking kunnen versterken. En zo zijn er verschillende andere mogelijkheden voor samenwerking met buurt gerelateerde instanties die we momenteel verkennen.”

Een andere, hele grote wens, is dat de toegangswegen en parkeerplaats verhard kunnen worden. “Uit een recent tevredenheidsonderzoek onder ouders kwamen deze zaken als enige zorgpunten naar voren. Wij hopen dat de hiervoor verantwoordelijke partij, het Openbaar Lichaam Bonaire, dit snel kan oppakken. Patricia meldt dat de school heel graag over een eigen gymzaal willen beschikken. Momenteel krijgen de leerlingen les in de sporthal te Kaya Amsterdam, waardoor ze soms gelijktijdig met andere scholen de faciliteiten moeten gebruiken.” De school heeft dus nog wel een weg te gaan maar we zijn goed op weg om de kinderen het onderwijs te geven waar ze recht op hebben. De prestaties van de leerlingen laten zien, dat ze het hier naar hun zin hebben en zich inzetten. En daar doen we het uiteindelijk voor.”

“We zitten hier in een prachtige omgeving, midden in de natuur, met uitzicht op de bergen, de stad en binnenkomende schepen.”

“We hebben dus nog wel een weg te gaan maar we zijn goed op weg om de kinderen het onderwijs te geven waar ze recht op hebben. De prestaties van de leerlingen laten zien, dat ze het hier naar hun zin hebben en zich inzetten. En daar doen we het uiteindelijk voor.”

DE RAAD VAN KINDEREN HOUDT ORGANISATIES EEN SPIEGEL VOOR

Sinds april 2015 is de Raad van Kinderen (RvK) ook actief op Curaçao (2015), Aruba (2015), Bonaire (2017), Saba (2017) en nu ook op Sint Eustatius. Een Raad van Kinderen bestaat uit een groep kinderen van 8 tot 12 jaar - groep 5 tot en met het eerste jaar van de middelbare school - die gekoppeld wordt aan een organisatie (of bedrijf). Zij helpen het bedrijf met een maatschappelijk vraagstuk, doen onderzoek, presenteren hun adviezen aan de organisatie en gaan met de organisatie in gesprek. Samenwerken met een Raad van Kinderen¹ is niet vrijblijvend. Organisaties gaan serieus aan de slag met de adviezen van de kinderen. De Raad van Kinderen is een initiatief van de Missing Chapter Foundation (MCF) en UNICEF Nederland.

“Raden van kinderen komen vaak met verrassende inzichten voor soms complexe problemen”, vertelt Tamara Salsbach tijdens haar recente bezoek aan Sint Eustatius. “Juist door hun frisse manier om ‘out of the box’ naar problemen te kijken, dringen zij door tot de kern van de problematiek. Raden van Kinderen houden organisaties vaak een spiegel voor.” Tamara is als projectmanager van de Raad van Kinderen op Curaçao op Sint Eustatius om docenten van de lokale scholen te trainen voor het begeleiden van de lokale Raden van Kinderen. Een projectmanager van de Raad van Kinderen heeft als taak de leerlingen te helpen bij het vormen van een visie over de vraagstukken die ze voorgeschoteld krijgen, om vervolgens tot ideeën te komen die kunnen bijdragen aan oplossingen. Cherida Creebsburg is op Sint Eustatius de projectmanager van de Raad van Kinderen. Inmiddels zijn op Sint Eustatius vier Raad van Kinderen geïnstalleerd: voor de St. Eustatius Health Care Foundation, voor het olie overslagbedrijf NuStar, de natuurbeheerstichting Stenapa en het kenniscentrum CNSI (Caribbean Netherlands Science Institute).

¹ In Caribisch Nederland is de Raad van Kinderen onderdeel van een bredere kinderrechtenaanpak. Op aanvraag van de Openbare Lichamen en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt UNICEF Nederland om de kinderrechtensituatie te verbeteren. Dit doet Nederland samen met partnerorganisaties in Caribisch Nederland. De Raad van Kinderen is erg belangrijk in het op de kaart zetten van de kinderrechtensituatie in Caribisch Nederland. Kinderen hebben het recht om inspraak te hebben op besluiten die van invloed zijn op hen toekomst.

Hoofd administratie Del Pointdexter en onderdirecteur Operations Terence Keogh van de firma NuStar tijdens de presentatie bij de Governor de Graaff School, in aanwezigheid van project manager Cherida Creebsburg van de Raad van Kinderen op Sint Eustatius.

Hoe werkt de Raad van Kinderen?

Een organisatie of bedrijf installeert een Raad van Kinderen, die strategische dilemma's gaat onderzoeken. De kinderen geven ideeën of adviezen over mogelijke oplossingen, waar de organisaties mee aan de slag gaan. De projectmanager begeleidt het gehele proces op basis van het volgende zes stappenplan:

1. **Dilemma:** de organisatie formuleert een strategisch dilemma.
2. **Presentatie:** de organisatie presenteert het dilemma in de klas.
3. **Onderzoek:** de Raad van Kinderen onderzoekt het dilemma in de klas, onder begeleiding van de docent.
4. **Dialog:** de Raad van Kinderen presenteert zijn bevindingen aan de organisatie.
5. **Reactie:** de organisatie reageert op de aanbevelingen.
6. **Voortgang:** de organisatie en de school evalueren het proces en bekijken hoe ze verder gaan.

Tijdens stap 3, de onderzoeksfase, mag de Raad van Kinderen het onderzoek zelf vorm geven. Doorgaans zullen ze spreken met medewerkers van de organisatie, experts en mensen uit de omgeving. De onderwerpen waar de kinderen onderzoek naar doen, zijn zeer gevarieerd: van duurzaamheid tot innovatie en veiligheid. De onderwerpen raken altijd de kern van de organisatie en hebben daarom invloed op de gehele organisatie en de afdelingen strategie, communicatie, marketing, personeelszaken en corporate social responsibility (CSR). Na hun onderzoek presenteren de kinderen hun bevindingen en gaan met de organisatie in gesprek. De organisatie kijkt vervolgens wat ze met de ideeën van de kinderen gaat doen en koppelt dit aan de kinderen terug. Organisaties die met een Raad van Kinderen in zee gaan, committeren zich hier voor meerdere jaren aan. Deze voorlopers zorgen er zo voor dat de stem van kinderen een duurzame plek krijgt in de samenleving. ■

De Missing Chapter Foundation en de Raad van Kinderen

The Missing Chapter Foundation (MCF) werd in 2010 opgericht door Prinses Laurentien met het doel om bij te dragen aan duurzame oplossingen van sociale vraagstukken. MCF neemt de stem van kinderen serieus en brengt de dialoog tot stand tussen besluitvormers en kinderen over actuele dilemma's en vraagstukken. Dit gebeurt onder meer via het initiatief van "Raad van Kinderen" of "Kids Council", in samenwerking met UNICEF Nederland (red. UNICEF is de Internationale organisatie die opkomt voor de rechten van het kind).

UNICEF Nederlands ondersteunt sinds juni 2016 het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Openbare Lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in het verbeteren van de kinderrechtensituatie binnen het Koninkrijk. Dit doet UNICEF Nederland door onder andere kinderrechteneducatie en dialogen rondom het thema opvoeden. Ook werkt UNICEF Nederland samen met de Missing Chapter Foundation in het initiatief Raad van Kinderen. Met dit initiatief krijgen kinderen in Caribisch Nederland een stem in besluiten op de eilanden die ook van invloed zijn op hun toekomst.

Zie voor meer informatie de websites van **Missing Chapter** en **Unicef**:

<http://www.missingchapter.org/>
<https://www.unicef.nl>

De leerlingen maken aantekeningen tijdens hun rondleiding bij NuStar.

EEN DAG MET... VIOLET DUGGINS-GUMBS

IN IEDERE EDITIE VAN "WHAT'S NEW" LOPEN WE EEN DAG MEE MET EEN ONDERWIJSPROFESSOR IN CARIBISCH NEDERLAND. DEZE KEER IS DAT VIOLET DUGGINS-GUMBS. ZIJ IS ADVISEUR VAN DE STICHTING ROA CN (CARIBISCH NEDERLAND) VOOR SINT EUSTATIUS EN SABA.

'Eerst even de bordjes bevestigen', zegt Violet en drukt twee magneetplaten met het ROA CN-logo tegen de zijkanten van haar pick-up. Haar bolide ziet er opeens helemaal 'ROA' uit. Westappen in en beginnen aan een goed gevuld ochtendprogramma, waarin verschillende aspecten aan bod komen van Violet's functie als adviseur van de stichting ROA CN (Caribisch Nederland) voor St. Eustatius en Saba. ROA staat voor Raad Onderwijs en Arbeidsmarkt en de stichting heeft als missie om onderwijs en bedrijfsleven in CN optimaal op elkaar af te stemmen en zo een positieve bijdrage te leveren aan de onderwijskwaliteit en daarmee aan de openbare lichamen.

09:00 uur > Rules & Regulations

We beginnen bij 'Forever Young Sports bar', schuin tegenover de airport. Doel van dit bezoek is om te bekijken of dit vrij nieuwe bedrijf zich kan kwalificeren voor certificering als

erkend leerbedrijf. Voldoet het aan de voorwaarden om mbo-stagiairs van de richting Hospitality een stageplek

te kunnen bieden? Levert het voldoende kwaliteit en zijn de basisvereisten aanwezig zoals een goede en schone werkomgeving en een kantoorruimte voor het papierwerk?

De eigenaar, Granville Hassell, verwelkomt ons hartelijk en leidt ons rond. Via een buitenterras met loungeplekken lopen we het restaurant binnen. Violet is tevreden over wat zij ziet en hoort. Na de rondleiding gaat Violet met Granville door de 'rules & regulations' van ROA. Zij legt uit wat er allemaal bij komt kijken als een bedrijf een stagiair in dienst wil nemen. Één van de vereisten is het volgen van de ROA-cursus tot erkend leermeester. Samen met Granville vult zij de aanvraag voor certificering in.

10:15 uur > Stagebezoek

De volgende afspraak is bij het Queen Beatrix Medical Centre. mbo-deelnemer Gerson Herrera loopt daar stage, onder begeleiding van assistent hoofdverpleegster Suylaika Suarez. Dit bezoek is bedoeld om bij zowel de stagebegeleider als de stagiair te controleren of de stage goed verloopt.

Gerson is enthousiast: 'ik voel me hier echt op mijn plek'. Stage begeleidster Suylaika schuift ook aan en bespreekt haar bevindingen: zij is tot nu toe tevreden over het functioneren van Gerwshwin. Gerson blijkt de BPV gids (red.: gids voor de Beroepspraktijkvorming) pas heel laat te hebben ontvangen, waardoor hij nog maar net met opdrachten is begonnen. Violet gaat bij de school checken waardoor dit zo liep want het is belangrijk dat stagiairs de gids tijdig ontvangen. Zij benadrukt bij Suylaika nog eens de noodzaak om Gerwshwin naast bijkomende taken als koken vooral goed mee.

11.00 uur > Bezoek erkend leerbedrijf

We bezoeken het kantoor van de Dienst Cultuur en Maatschappelijke ondersteuning van het openbaar lichaam Sint Eustatius. Deze dienst heeft het predikaat 'Erkend leerbedrijf' behaald. Beleidsmedewerkers Nasha Radjouki en Magumbo Gibbs hebben de leermeester cursus met succes doorlopen en de afspraak is dat het bordje 'Erkend leerbedrijf' wordt ophangen. Het idee is om een foto te maken en wat publiciteit te genereren. Maar Nasha is wegens ziekte niet aanwezig. Violet laat het bordje achter en belooft over enkele dagen weer contact op te nemen.

11.15 uur > Afspraak voortgang BBL-cursus

De volgende afspraak is met interim mbo-coördinator Jos Slotema van de Gwendoline van Putten School om de voortgang door te nemen van de eerste BBL-cursus die op Sint Eustatius loopt voor niveau 2 van de richting 'Helpende zorg en welzijn'. Violet heeft de praktijkovereenkomsten bij zich van de totaal aantal deelnemers die nu werkzaam zijn bij Queen Beatrix Medical Centre en het bejaardentehuis. Jos uit zijn zorg over de afwezigheid van de leerlingen tijdens de schooldag. Hier speelt ook mee dat de deelnemers doorgaans ook een gezin hebben, met alle bijbehorende verplichtingen. Zij bespreken de mogelijkheden om met de deelnemers hierover tot een compromis te komen.

12.00 uur > Terug naar kantoor ROA

De ochtend wordt afgesloten in het kantoor van ROA. Violet noteert alle actiepunten en bevindingen van die ochtend. Aansluitend heeft zij een skypegesprek met haar op Bonaire gevestigde collega Nancy. Zij nemen de lopende zaken op Saba met elkaar door ter voorbereiding van het werkbezoek dat Violet die week aan Saba zal afleggen.

Violet is enthousiast over haar functie bij ROA. 'We hebben een leuk en sterk team, samen met de collega's van Bonaire. En je komt in deze functie overal op de eilanden.' Het werkveld van ROA is breed: behalve alle werkzaamheden rond de certificering van bedrijven en de stageplekken, organiseert zij met regelmaat branchebijeenkomsten met het lokale bedrijfsleven om de personeelsbehoeften te peilen. Zij geniet er van om als onderdeel van het ROA-team mee te bouwen aan de kwaliteit van de lokale arbeidsmarkt, zowel van de kant van de werkgevers als de toekomstige werknemers. 'We zijn in 2012 met 6 erkende leerbedrijven en 8 gecertificeerde leermeesters begonnen en er zijn op Sint Eustatius ondertussen meer dan 61 erkende leerbedrijven en 147 gecertificeerde leermeesters', vertelt zij trots. 'Samen krijgen we het voor elkaar!' aldus Violet.

